

Выпуск 14 / Верасень 2022

Дасылайце, калі ласка, інфармацыю пра ўсё, што тычыцца адукацыі беларусаў, у наш бяспечны і ананімны чат-бот [@eduOST_bot](#). Паведамляйце нам навіны са сваёй установы адукацыі ці дзяржаўнага ведамства датычна рэпрэсій і розных форм ціску з боку кіраўніцтва, пішыце нам пра факты карупцыі і новыя распараджэнні, якія здаюцца вам неабгрунтаванымі ці нерацыянальнымі. Таксама запрашаем вас дзяліцца сваімі ідэямі і прапановамі па рэфармаванні сістэмы адукацыі.

У нас з'явіўся сайт www.asvetaby.org, дзе можна знайсці ўсе выпускі дайджэсту "Асвета" на беларускай, рускай і англійскай мовах.

РЭПРЭСІІ

6 верасня студэнтам ЕГУ, актывістам праваабарончай арганізацыі "Вясна" Марфе Рабковай і Акіхіры Гаеўскаму-Ханадзе [прысудзілі](#) 15 і 16 гадоў пазбаўлення волі ў калоніі ўзмоцненага рэжыма адпаведна і штраф 22400 рублёў кожнаму. Прысуд вынесены па запыце пракурора Рамана Бізюка суддзём гарадскога суда Сяргеем Хрыпачом. Пасля абвяшчэння прысуду на выхадзе з будынку былі затрыманыя сваякі, сябры і знаёмыя абвінавачаных, у т.л. прадстаўніца дыпламатычнага корпуса, павераная ў справах ЕС у Беларусі Эвеліна Шульц.

26 жніўня Брэсцкі абласны суд вынес прысуд першакурсніку адной з мінскіх ВНУ Андрэю Маславу, затрыманаму падчас спробы перасячэння беларуска-ўкраінскай мяжы з мэтай аказання дапамогі Украіне ў вайне з Расіяй. За "падрыхтоўку да ўдзелу ва ўзброеным канфлікце на тэрыторыі іншай краіны" (ч. 1 арт. 13 і ч. 1 арт. 361-3 КК) юнак быў [асуджаны](#) на 2,5 гады пазбаўлення волі ў калоніі агульнага рэжыма, нягледзячы на тое, што, па яго словах, ён не збіраўся "брацца за зброю".

15 верасня ў судзе Савецкага раёна г. Мінска [пачнецца](#) разгляд справы 19-гадовага Арсенія Дзядка, якога абвінавачваюць па арт. 342 Крымінальнага кодэкса (Групавыя дзеянні, якія груба парушаюць грамадскі парадак).

3 настаўніцай вышэйшай катэгорыі бабруйскай школы №27 Ларысай Секержыцкай, якую затрымлівалі і судзілі ў сакавіку за жоўта-блакітную стужку ў валасах, не падоўжылі кантракт на працу ў школе, нягледзячы на ейны 17-гадовы стаж. Секержыцкая [звярнулася](#) да грамадскасці сваіх рэпетытарскіх паслуг, а таксама дала вялікае [інтэрв'ю](#) бабруйскаму выданню 1387.by, у якім

расказала пра ціск школьнай адміністрацыі, падтрымку калектыва і вучняў і жыццё беларускамоўнага педагога ва ўмовах сучаснай беларускай школы.

1 верасня падчас лінейкі ў гімназіі № 1 г. Наваполацка падчас мілітарысцкага выступу з удзелам дзяцей адна з глядачак [выйшла](#) на імправізаваную сцэну з паднятымі рукамі, паказваючы знак “вікторыя”. Дзяўчына была затрыманая і [аштрафаваная](#), аднак не выйшла на свабоду, нягледзячы на тое, што з’яўляецца маці малагадовага дзіцяці.

3 верасня быў [затрыманы](#) кандыдат медыцынскіх навук, дацэнт кафедры псіхіятрыі і медыцынскай псіхалогіі БДМУ Уладзімір Пікірэня за тое, што, па яго словах, міліцыянтам “не спадабалася рамка нумароў — не тых колераў” (верагодна, аўтамабільнага нумара, — заўв. рэд.). Пазней стала вядома, што мужчына выйшаў з аддзялення міліцыі на свабоду.

7 верасня быў [затрыманы](#) студэнт 5 курса лячэбнага факультэта БДМУ Аляксей Жыбуртовіч. “Пакаяльнае” відэа з яго ўдзелам было пазней апублікаванае на адным з праўладных Тэлеграм-каналаў.

6 верасня на волю [выйшла](#) 20-гадовая Сафія Малашэвіч, якая знаходзілася ў зняволенні два гады, асуджаная за нанясенне малюнкаў на элементы сістэмы “Рубеж” падчас аднаго з мінскіх пратэстных маршаў.

8 верасня на волю [выйшаў](#) 21-гадовы студэнт МДЛУ Ілля Тананка, раней асуджаны на 1,5 гады “хіміі” за нанясенне надпісу “Балаба – забойца” на сцяну дома, дзе пражываў начальнік мінскага АМАПа Дзімітрый Балаба.

ПАЛІТЫКА РЭЖЫМА

1 верасня Аляксандр Лукашэнка [правёў](#) адкрыты ўрок гісторыі для старшакласнікаў і студэнтаў у Палацы Незалежнасці, які цягнуўся 4 гадзіны. За гэты час спікер, [скажаючы](#) факты, выказаў сваё меркаванне пра многія падзеі беларускай гісторыі, [пагражаў](#) аднаму са студэнтаў, які задаў пытанне, звязанае з пратэстамі 2020 г., прэзентаваў новую мадэль ноўтбука, нібыта створанага беларускімі спецыялістамі, расказаў пра “сапраўдныя”, на яго думку, прычыны вайны ва Украіне і пандэміі каранавіруса.

Міністр адукацыі Андрэй Іванец [заявіў](#), што выхад Беларусі з Балонскага працэсу “ў многім адыграў станоўчую ролю” і “не стварае ніякіх праблем”, а рэпутацыя дыпламаў беларускіх ВНУ ў Еўропе і без таго настолькі добрая, што цэлы шэраг краінаў ЕС (па словах А. Іванца, гэта Літва, Латвія, Польшча, Чэхія, Славакія) не патрабуюць іх афіцыйнай настрыфікацыі. Прадстаўніца Офіса Святланы Ціханоўскай па пытаннях адукацыі і навукі Таццяна Шчытцова [абвергла](#) гэтае сцверджанне, назваўшы яго “міфам”, які не пацвярджаецца рэальнымі фактамі і накіраваны на “стварэнне ілюзіі, што ва ўмовах рэпрэсіўнага рэжыма магчыма нармальнае развіццё інстытутаў адукацыі”.

Міністр адукацыі Андрэй Іванец [заявіў](#), што ў Беларусі доля пенсіянераў сярод настаўнікаў складае 9,5%, што, па яго словах, з’яўляецца перавагай: “маладыя спецыялісты, якія прыходзяць працаваць у школы, патрабуюць настаўніцтва, і хто, як не тыя педагогі, якія ўсё жыццё адпрацавалі ў адукацыі, могуць перадаць гэты досвед”.

Федэральнае агенцтва па справах моладзі (Расмоладзь) і Праектны офіс міжнароднага моладзевага супрацоўніцтва па напрамку “Расія — Беларусь” 28–30 верасня [плануюць](#) правядзенне Моладзевага форуму “Супрацоўніцтва ў эпоху лічбавай трансфармацыі”. Па словах арганізатараў, форум праводзіцца для таго, каб “усталяваць прызныя і прафесійныя сувязі паміж моладзевымі лідарамі і моладзевымі грамадскімі аб’яднаннямі Расіі і Беларусі, распрацаваць ідэі сумесных праектаў”. Згодна з умовамі мерапрыемства, удзельнікі форуму павінны быць “сфакусаваныя на развіццё і паляпшэнне дыялогу паміж моладдзю Расіі і Беларусі”.

З 1-га верасня ў беларускіх школах пачалі [працаваць](#) інжынерныя класы, абсталяваныя расійскай кампаніяй “Роба” на сродкі, пра выдзяленне якіх у якасці дапамогі “блізкай, саюзнай дзяржаве” заявіў прэзідэнт РФ У.Пуцін у ліпені 2022 г.

ГРАМАДЗЯНСКАЯ СУПОЛЬНАСЦЬ І АДУКАЦЫЯ

На адкрытым уроку гісторыі, які адбыўся ў Палацы Незалежнасці 1 верасня, студэнт 1-га курса біялагічнага факультэта БДУ Дзяніс Знак [спытаў](#) у Аляксандра Лукашэнкі, чаму большасць беларусаў не давярае “праўладнай інфармацыі”, акадэт Віцебскай кадэцкай вучэльні Захар Аўчыннікаў [заклікаў](#) ганарыцца сваёй гісторыяй, згадаўшы знакавыя імёны і падзеі з “несавецкага” перыяду гісторыі

Беларусі, а таксама заявіў пра “многія памылкі”, зробленыя ў савецкі перыяд, згадаўшы ў гэтай сувязі пра рэпрэсіі савецкай улады супраць сваёй сям’і.

Эксперты па адукацыі Вадзім Мажэйка і Таццяна Шчытцова [пракаментавалі](#) спробы дзяржавы рэфармаваць сістэму адукацыі. Таццяна Шчытцова адзначыла імкненне рэжыма да ўзмацнення кантролю над грамадствам і захавання ўлады праз інстытуты адукацыі, а таксама тэндэнцыю “каланізацыі” беларускай адукацыі, у выніку якой у вучняў фармуецца адчуванне другаснасці ў дачыненні да расійскай культуры. Вадзім Мажэйка ўбачыў у рэформах асабістую зацікаўленасць Аляксандра Лукашэнкі, чый сын у гэтым годзе паступіў ва ўніверсітэт. Абодва эксперты адзіныя ў меркаванні, што цяперашнія рэформы не будуць эфектыўнымі для развіцця сістэмы адукацыі.

“Узмацненне кантролю, ідэалагізацыя, арганізацыя сістэмы рэпрэсій, мілітарызацыя”: меркаванні вядучых беларускіх экспертаў па адукацыі пра стан сістэмы адукацыі ў сучаснай Беларусі [апублікавала](#) платформа “Банк ідэй”, засноўваючыся на выступак удзельнікаў канферэнцыі [“На шляху да рэформы сістэмы адукацыі ў Новай Беларусі”](#).

МІЖНАРОДНЫЯ МАГЧЫМАСЦІ

Ініцыятыва Філіпа Шварца [аб’явіла](#) пра запуск праграмы фінансавай падтрымкі навукоўцаў, якія былі рэпрэсаваныя або знаходзяцца ў небяспецы, тэрмінам на 2–3 гады. Сярод патрабаванняў да сушукальнікаў: наяўнасць вучонай ступені, навуковых публікацый ці іншых навуковых дасягненняў, наяўнасць статусу ўцечка або іншых доказаў пераследу сушукальніка ў сваёй краіне. Заяўку на ўдзел у праграме неабходна падаваць ад адной з ВНУ ці акадэмічных устаноў Германіі, з якой у сушукальніка папярэдне павінна быць дасягнутая дамоўленасць пра супрацоўніцтва ў межах дадзенай праграмы. Апошні тэрмін падачы заяўкі — 21 кастрычніка 2022 г.

“Беларуская Акадэмія” [запрашае](#) на 3-гадовае стацыянарнае навучанне па спецыялізацыі “адміністраванне ў дзяржаўных органах, самакіраванне і бізнес” (бакалаўрыят) і на 2-гадовае завочнае навучанне па спецыялізацыі “менеджмент і рэклама” (магістратура). Навучанне адбываецца на рускай мове на базе польскіх ВНУ і з’яўляецца платным. Па заканчэнні выпускнікам выдаецца

дыплом еўрапейскай ВНУ. заключэнне дамовы на навучанне дае магчымасць атрымання візы адной з краінаў ЕС з доступам да рынку працы. апошні тэрмін падачы заявак — 25 верасня 2022 г.

Для беларускіх навукоўцаў са ступенню магістра, кандыдата або доктара навук адкрытая [магчымасць](#) атрымання стыпендыі ўрада Швейцарыі тэрмінам на 1 год, якая складзе ад 1920 да 3500 швейцарскіх франкаў у месяц у залежнасці ад віду праграмы. Пачатак праграмы — 1 верасня 2023 года. апошні тэрмін падачы заявак — 9 снежня 2022 г.

Еўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт [аб'явіў](#) пра адкрытыя вакансіі ў праекце “Вумэн ін Тэк” (“Women in Tech”), які накіраваны на стымуляцыю большай прысутнасці жанчын у ІТ-сектары. На тэрмін ад 1 да 13 месяцаў плануецца наняць арганізатара ІТ-курсаў, арганізатара ментарскай праграмы, арганізатара канферэнцыі. Патрабаванні да кандыдатаў: веданне рускай, беларускай і ангельскай моваў, а таксама падатковае рэзідэнцтва ў адной з краінаў ЕС ці ва Украіне. апошні тэрмін падачы заявак — 25 верасня.

Беларускі Хельсінкскі Камітэт [запрашае](#) студэнтаў 2–4 курсаў і магістрантаў, якія навучаюцца па юрыдычных спецыяльнасцях, прыняць удзел у анлайн-стажыроўцы па правах чалавека, якая накіраваная на “рэанімацыю сэнсаў правоў чалавека, каб правы чалавека былі ўключаныя ва ўсе сферы жыцця”. Стажыроўка адбудзецца ў кастрычніку-студзені 2022–23 гг. апошні тэрмін падачы заяўкі — 20 верасня.